

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อการศึกษาถึงแนวโน้ม ของรูปแบบ
รายการ และการใช้ชีวิตของโรงเรียนในปีพุทธศักราช 2545 โดยจะศึกษาเกี่ยวกับการ
เผยแพร่บทเรียนวิทยุโรงเรียนซึ่งออกอากาศอยู่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2535) ให้เป็นแนวทาง
ในการมองอนาคตของวิทยุโรงเรียนถึงความเป็นไปได้ในอีก 10 ปีข้างหน้าว่า เมื่อถึง
เวลาดังกล่าว วิทยุโรงเรียนน่าจะมีรูปแบบรายการและการใช้อย่างไรจึงจะเป็นสื่อที่
เผยแพร่การศึกษาได้ดีต่อไป

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดย
เลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนในรอบแรก และ 26 คนในรอบ 2 และ 3 ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มาจากผู้บริหารในหน่วยงาน ของกระทรวงศึกษาธิการที่
เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คนในรอบแรก และ 6 คนในรอบที่ 2 และ 3 ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจาก
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กิตติวิชาการ กรรมการศึกษานอกโรงเรียน

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นศึกษานิเทศน์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถม-
ศึกษาแห่งชาติในแต่ละภาคภูมิศาสตร์ทั้ง 5 ภาค จำนวน 6 คน ได้แก่ ภาคกลาง ภาค
ตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยพิจารณาจังหวัดที่มีการแสดงความจำนง
ขอรับฟังวิทยุโรงเรียนในปี 2534 มากที่สุดในแต่ละภาค

3. นักวิชาการผู้ซึ่งเป็นคณะกรรมการ จัดทำบทเรียนวิทยุโรงเรียนวิชาต่าง ๆ
ทั้ง 10 วิชา จำนวน 2 คนในรอบแรก และจำนวน 10 คนในรอบที่ 2 และ 3 ได้แก่
กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย
และวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย คือวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ จริยศึกษา
ศิลปศึกษา พลศึกษา กลุ่มประสบการณ์พิเศษวิชาภาษาอังกฤษ และวิชาภาษาไทย

4. นักเทคโนโลยีทางการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา 1 คนในรอบแรก และ 4 คนในรอบที่ 2 และ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 11 หัวข้อ ใหญ่ในรอบแรก ส่วนในรอบที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบลำดับขั้นการจัดค่า จำนวน 3 ข้อใหญ่ (23 ข้อย่อย) โดยมีขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย และผลงานการวิจัย ทั้งสถาบัน การศึกษาทั่วไป เอกชน และของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการสัมภาษณ์พูดคุยอย่าง ไม่เป็นทางการกับผู้รู้เกี่ยวกับ การใช้วิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาซึ่งนำไปสู่การกำหนด ขอบเขตแนวทางการวิจัย ซึ่งกำหนดได้ดังหัวข้อใหญ่ ต่อไปนี้

หัวข้อที่ 1 คือเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบรายการวิทยุโรงเรียน ในปัจจุบันและ ในอนาคตว่าน่าจะมี ความแตกต่างกันอย่างไร และ รายการวิทยุโรงเรียนในอนาคตควร ประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญสิ่งใดบ้าง ตั้งแต่ผู้รับผิดชอบจัดและผลิตรายการ รวมทั้งควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ของการดำเนินงานวิทยุโรงเรียน

หัวข้อที่ 2 การดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ และการประยุกต์ใช้กับเครื่องมือ ในทางเทคโนโลยีทางการศึกษาอื่น ๆ ในสมัยนั้น

หัวข้อที่ 3 ผู้ใช้วิทยุโรงเรียนและงบประมาณการดำเนินการวิทยุโรงเรียน นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมใน ตอนท้ายของแบบสอบถาม เมื่อได้กรอบของการสร้างแบบสอบถามแล้ว ก็นำข้อมูลที่ได้ มาจัดทำ เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 3 รอบ ดังนี้

1. แบบสอบถามปลายเปิดเป็นแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่นำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ หากผู้เชี่ยวชาญท่านใดไม่สะดวกในการตอบคำถามลงในแบบสอบถาม ผู้วิจัยก็จะดำเนินการสัมภาษณ์ตามกรอบของหัวข้อที่กำหนด ในขั้นนี้มีคำถามทั้งสิ้น 11 ข้อ รวมทั้งข้อที่เปิด โอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพิ่มเติม (ดูภาคผนวก ก)

ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามรอบนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน

2. แบบสอบถามแบบลำดับขั้นการจัดค่า

2.1 หลังจากที่ได้คำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 จากแบบสอบถามชุดที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและหาข้อมูลเพิ่มเติมเติบสืบเนื่องจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรอบแรก และตรงตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เป็นแบบสอบถามชุดที่ 2 จากนั้นจึงได้จัดทำแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นช้อย่อย ๆ ที่สามารถตอบได้ในรูปของการให้น้ำหนักคะแนนแบบลำดับขั้นการจัดค่า ซึ่งการให้น้ำหนักคะแนนของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคาดการณ์เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของข้อความคำถามแต่ละข้อในปี พ.ศ. 2545 ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

และหากข้อใดผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยเลย จะให้ผู้เชี่ยวชาญกากบาทไว้ในช่องหมายเหตุ ซึ่งหากค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกันว่าไม่เห็นด้วยเลย ในการส่งแบบสอบถามชุดที่ 3 จะไม่มีข้อความข้อนั้นปรากฏในรอบที่ 2 นี้ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 28 คน ได้รับคืน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86

2.2 แบบสอบถามชุดที่ 3 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามชุดที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (median) ฐานนิยม (mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) ของข้อความคำถามแต่ละข้อ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ข้อความคำถามเดิมโดยแสดงค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่มและแสดงค่าที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบแบบสอบถามชุดที่ 2 ในรอบนี้ ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 26 คน ได้รับคืนทั้ง 26 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สันทนา และค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลอื่น เช่น เอกสาร และบุคคล เพื่อนำมาพัฒนา และสร้างแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับรูปแบบรายการและการใช้วิทยุโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2545 แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการ ส่ง - รับ แบบสอบถามด้วยตัวเอง

2. นำคำตอบที่ได้มาศึกษาเพิ่มเติม และสรุปให้เป็นคำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบให้คะแนนตามความเห็นของแต่ละข้อความคำถาม รวมทั้งสิ้น 3 ข้อใหญ่ 23 ข้อย่อย (ดูภาคผนวก ข) จากนั้นจึงส่งให้แก่ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ตอบครั้งที่ 1 ในการส่งและรับแบบสอบถามทั้งด้วยตัวเองและทางไปรษณีย์

3. นำคำตอบที่ได้มาหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละข้อความคำถามของกลุ่ม สร้างเป็นแบบสอบถามเหมือนแบบสอบถามชุดที่ 2 แต่เพิ่มการแสดงค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม และค่าที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในแบบสอบถามชุดที่ 2 ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบและพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตน กับกลุ่มว่าจะตัดสินใจว่าจะ เปลี่ยนคำตอบให้เป็นไปตามกลุ่มหรือไม่ ในกรณีที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกับกลุ่ม หากยังคงยืนยันคำตอบเดิมที่ไม่สอดคล้องกับกลุ่ม คือมีค่าอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ก็ให้แสดง เหตุผลประกอบ

4. นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 3 มาหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน และฐานนิยม มาแปลผลสรุปเป็นแนวโน้มของรูปแบบรายการและการใช้วิทยุโรงเรียนในพุทธศักราช 2545

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (median) ค่าฐานนิยม (mode) และการวัดการกระจาย ได้แก่ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquatile range) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยที่สุดกับ ข้อความนั้นว่าควรจะเป็นไป
ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 - 4.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากกับ ข้อความนั้นว่าควรจะเป็นไป
ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 - 3.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง กับข้อความนั้นว่าควรจะเป็นไป
ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 - 2.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยกับ ข้อความนั้นว่าควรจะเป็นไป
ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 ลงไป	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยน้อยที่สุด กับข้อความนั้นว่าควรจะเป็นไป

ค่าฐานนิยม

ระดับคะแนนที่มีความถี่สูงสุดถือว่าเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่
ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกัน จะถือค่ากลางระหว่าง
คะแนนทั้งสองเป็นค่าฐานนิยม ถ้าหากแต่ละระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือว่าคะแนนทั้ง
สองนั้นเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้น และรายงานผลตามคะแนนฐานนิยม

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ 3 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ถือ
ว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (ฉัตรนภา พรพมา, 2528
อ้างถึงใน นันทิพย์ สุนทรนันท์, 2535)

ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าฐานนิยมและค่ามัธยฐานจากแต่ละข้อความแล้ว นำมาหาความ
แตกต่างระหว่างมัธยฐาน กับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความ

สอดคล้องกันของความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินว่า ข้อความที่มีผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 ผู้เชี่ยวชาญจึงจะมีความเห็นสอดคล้องกัน
ในข้อความนั้น

การสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการวิจัยครบทุกขั้นตอนแล้ว พบว่ากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกันทั้งผลค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม ผู้วิจัยจึงจะสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของรูปแบบรายการและการใช้วิทยุโรงเรียนในพุทธศักราช 2545 ออกมาเป็นผลการวิจัย เพื่อนำเสนอผลการวิจัยในที่สุด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย